

Punainen Risti

Haagin IV yleissopimus joka koskee maasodan lakeja ja tapoja vuodelta 1907. (Mukaan lukien liite: Maasodan lakeja ja tapoja koskeva ohjesääntö).

Haagin toisessa rauhankonferenssissa 18.10.1907 tehty yleissopimus liitteineen on tullut Suomen osalta voimaan 9.6.1922 (SopS 11/1924). Yleissopimus on voimassa 85 valtiossa. Se on nykyisin muodostunut osaksi kansainvälistä tapaoikeutta ja on sellaisena kaikkia valtioita sitova.

**Sodassakin
on säännöt.**

Haagin IV yleissopimus joka koskee maasodan lakeja ja tapoja vuodelta 1907.

IV Yleissopimus joka koskee maasodan lakeja ja tapoja.

Osapuolet, harkiten, että, samalla kuin etsitään keinoja rauhan turvaamiseksi ja aseellisten riitaisuuksien välttämiseksi kansojen kesken, on tärkeätä pitää silmällä sitäkin tapausta, että aseisiin vetoamisen aiheuttaisivat tapahtumat, joita he huolenpidollaan eivät ole saaneet ehkäistyksi;

hartaasti haluten vielä tässäkin äärimmäisessä tapauksessa palvella ihmisyyden etuja ja sivistyksen yhäti edistyviä vaatimuksia;

ollen sitä mieltä, että tätä varten on tärkeätä uudelleen tarkastaa sodan yleiset lait ja tavat, joko siinä tarkoituksessa, että ne saataisiin täsmällisemmin määritellyiksi, tai saadakseen niihin tehdyksi erinäisiä rajoituksia, joilla niiden ankaruutta lievennettäisiin niin paljon kuin mahdollista;

ovat katsoneet välttämättömäksi täydentää ja eräissä kohdin täsmällisentää ensimmäisen rauhankonferenssin työtä, joka rauhankonferenssi, jatkona vuoden 1874 Brysselin konferenssille, näiden, viisaan ja jalomielisen huolenpidon suosittamien aatteiden elähyttämänä on hyväksynyt määräyksiä, joiden tarkoituksena on määritellä ja säännöstellä maasodan tavat.

Korkeiden sopimuksentekijäin käsityksen mukaan nämä määräykset, joiden laadintaan on määräävästi vaikuttanut halu saada sodan tuottamat kärsimykset vähenemään niin paljon kuin sotilaallisen välttämättömyyden näkökohdat suinkin sallivat, ovat tarkoitettuja yleiseksi käyttäytymisohjeksi sodankävijöille sekä heidän keskinäisissä suhteissaan että heidän suhteissaan asianomaiseen väestöön.

Kumminkaan ei ole ollut mahdollista jo nyt sopia määräyksistä, jotka ulottuvat kaikkiin käytännössä esiintyviin tilanteisiin;

toisekseen ei korkeiden sopimuksentekijäin tarkoituksena saattanut olla, että edellyttämättömät tapaukset jätettäisiin kirjoitettujen säännösten puutteessa armeijain johtajien mielivaltaisen arvioinnin varaan.

Kunnes täydellisempi sotalakikirja ehditään saattaa voimaan, korkeat sopimuksentekijät katsovat otolliseksi todeta, että niiden hyväksymiin säännöstelymääräyksiin sisältymättömissä tapauksissa väestö ja sodankävijät jäävät kansainvälisen oikeuden periaatteiden suojeluksen ja vallan alaisiksi, periaatteiden, jotka sellaisinaan ovat tuloksena sivistyskansojen kesken vakiintuneista tavoista, ihmisyyden laeista ja julkisen omantunnon vaatimuksista.

He julistavat, että juuri tässä mielessä ovat käsitettävät nimenomaan hyväksytyt ohjesäännön 1 ja 2 artikla.

Korkeat sopimuksentekijät, haluten tehdä uuden yleissopimuksen tässä tarkoituksessa, ovat nimittäneet täysivaltaisiksi edustajikseen:

jotka esitettyään hyvään ja asianmukaiseen muotoon laadituiksi havaitut valtakirjansa ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Sopimusvaltojen pitää antaa maasotavoimilleen ohjeita, jotka ovat yhtäpitäviä tähän yleissopimukseen liitetyn maasodan lakeja ja tapoja koskevan ohjesäännön kanssa.

2 artikla

Ensimmäisessä artiklassa tarkoitettuun säännöstöön samoin kuin tähän yleissopimukseen sisältyvät määräykset ovat sovellettavissa ainoastaan sopimusvaltojen kesken ja ainoastaan, jos sodankävijät ovat kaikki sopimuskumppaneita yleissopimuksessa.

3 artikla

Sen sodankävijän, joka rikkoo mainitun säännöston määräyksiä, on, jos niin tapahtuu, korvattava aiheuttamansa vahinko. Sen on vastattava sen sotavoimaan kuuluvien henkilöiden kaikista teoista.

4 artikla

Tämä yleissopimus, asianmukaisesti ratifioituna, korvaa sopimusvaltojen keskinäisissä suhteissa 29 päivänä heinäkuuta 1899 tehdyn yleissopimuksen, joka koskee maasodan lakeja ja tapoja.

Vuoden 1899 yleissopimus pysyy voimassa niiden valtojen kesken, jotka ovat sen allekirjoittaneet ja jotka eivät samalla ratifioi tätä yleissopimusta.

5 artikla

Tämä yleissopimus on mahdollisimman pian ratifioitava.

Ratifikoidut asiakirjat ovat talletettavat Haagiin.

Ratifikoidut asiakirjojen ensimmäinen tallettaminen on todettava pöytäkirjassa, jonka allekirjoittavat siihen osallisten valtojen edustajat ja Alankomaiden ulkoasiainministeri.

Ratifikoidut asiakirjojen myöhemmät tallettamiset tapahtuvat Alankomaiden hallitukselle osotetulla kirjallisella ilmoituksella, johon ratifikoidut asiakirja on liitettyä.

Ratifikoidut asiakirjojen ensimmäistä tallettamista koskevan pöytäkirjan, edellisessä kappaleessa mainittujen ilmoitusten sekä ratifikoidut asiakirjojen oikeiksi todistetut jäljennökset on Alankomaiden hallituksen heti lähetettävä diplomaattista tietä toiseen rauhankonferenssiin kutsutuille valloille sekä muille valloille, jotka ovat yhtyneet tähän yleissopimukseen. Edellisen kappaleen tarkoittamissa tapauksissa ilmoittaa mainittu hallitus niille samalla, minä päivänä se on ilmoituksen vastaanottanut.

6 artikla

Ne valtat, jotka eivät ole tätä yleissopimusta allekirjoittaneet, saavat siihen yhtyä.

Vallan, joka haluaa siihen yhtyä, on kirjallisesti ilmoitettava aikomuksensa Alankomaiden hallitukselle sekä samalla lähetettävä sille yhtymisasiakirja, joka on talletettava mainitun hallituksen arkistoon.

Tämän hallituksen tulee heti lähettää kaikille muille valloille oikeaksi todistettu jäljennös sekä ilmoituksesta että yhtymisasiakirjasta, samalla mainitun ilmoituksen vastaanottamispäivän.

7 artikla

Tämä yleissopimus tulee voimaan niihin valtoihin nähden, jotka ovat olleet mukana ratifikoidut asiakirjain ensimmäisessä tallettamisessa, kuudenkymmenen päivän kuluttua talletuspöytäkirjan päiväyksestä lukien ja niihin valtoihin nähden, jotka myöhemmin sen ratifioivat tahi siihen yhtyvät, kuudenkymmenen päivän kuluttua siitä lukien, kun Alankomaiden hallitus on vastaanottanut niiden ratifikoidut - tai yhtymisilmoituksen.

8 artikla

Jos joku korkeista sopimusvalloista haluaisi sanoa irti tämän yleissopimuksen, on irtisanomisesta kirjallisesti ilmoitettava Alankomaiden hallitukselle, jonka tulee heti toimittaa kaikille muille valloille oikeaksi todistettu jäljennös ilmoituksesta ynnä tieto siitä, minä päivänä se on ilmoituksen vastaanottanut.

Irtisanomisen vaikutus kohdistuu ainoastaan siihen valtaan, joka sen on tehnyt, ja vasta vuoden kuluttua siitä, kun sitä koskeva ilmoitus on saapunut Alankomaiden hallitukselle.

9 artikla

Alankomaiden ulkoasiainministeriön pitämään luetteloon on merkittävä 5 artiklan 3 ja 4 kappaleen mukaan tehdyn ratifikoidut asiakirjojen tallettamisen päivämäärä sekä se päivämäärä, jolloin yhtymis- (6 artiklan 2 kappale) tahi irtisanomisilmoitus (8 artiklan 1 kappale) on vastaanotettu.

Jokaisella sopimusvallalla on oikeus saada tietoja tästä luettelosta ja pyytää siitä oikeiksi todistettuja otteita.

Tämän vahvistukseksi ovat valtuutetut varustaneet tämän yleissopimuksen allekirjoituksillansa.

Tehty Haagissa kahdeksanteentoista päivänä lokakuuta tuhatyhdeksänsataaseitsemän yhtenä ainoana kappaleena, joka jää Alankomaiden hallituksen arkistossaan tallettavaksi, ja josta oikeiksi todistettuja jäljennöksiä on diplomaattista tietä lähetettävä niille valloille, joita on kutsuttu toiseen rauhankonferenssiin.

Liite [IV] yleissopimukseen. Maasodan lakeja ja tapoja koskeva ohjesääntö.

I OSA.

Sodankävijöistä.

1 LUKU.

Sodankävijän ominaisuudesta.

1 artikla.

Sodan lait, oikeudet ja velvollisuudet eivät koske ainoastaan armeijaa, vaan myöskin miliisi- ja vapaaehtoisia joukkoja, mikäli ne täyttävät seuraavat ehdot:

- 1) että niillä on johtajana alaisistaan vastuussa oleva henkilö;
- 2) että niillä on määrätty ja matkan päästä eroitettava tuntomerkki;
- 3) että ne kantavat aseitaan julkisesti; ja
- 4) että ne sotatoimissaan noudattavat sodan lakeja ja tapoja.

Niissä maissa, joissa miliisi- tai vapaaehtoiset joukot ovat armeijana tai sen osana, tarkoittaa nimitys armeija näitäkin.

2 artikla.

Valtaamattoman alueen väestöä, joka vihollisen lähestyessä omasta tahdostaan ryhtyy aseisiin vastustaakseen päälletunkevia joukkoja ennättämättä järjestäytyä 1 artiklan mukaisesti, pidetään sodankävijänä, jos se kantaa aseita julkisesti sekä noudattaa sodan lakeja ja tapoja.

3 artikla.

Sodankävijäin aseellisiin voimiin saattaa kuulua taistelevia ja ei-taistelevia. Joutuessaan vihollisen vangiksi on kumpaisellakin oikeus sotavangeille tulevaan kohteluun.

II luku

Sotavangeista.

4 artikla.

Sotavangit ovat vihollisen hallituksen, mutta eivät niiden yksityisten henkilöiden tai joukko-osastojen vallassa, jotka ovat heidät vanginneet.

Sotavankeja on kohdeltava inhimillisesti.

Kaikki, mikä kuuluu heille mieskohtaisesti, paitsi aseet, hevoset ja sotilaalliset asiapaperit, jää heidän omaisuudekseen.

5 artikla.

Sotavangit saa eristää kaupunkiin, linnoitukseen, leiriin tai mihin paikkaan hyvänsä, siten että heidät veloitetaan olemaan sieltä poistumatta määrättyjä rajoja ulommaksi, mutta teljetä heidät saa vain, jos sellainen varmuustoimenpide on ehdottomasti välttämätön, ja ainoastaan niin pitkäksi aikaa, kuin ne olosuhteet jatkuvat, jotka tekevät sellaisen toimenpiteen välttämättömäksi.

6 artikla.

Valtio saa käyttää sotavankeja, paitsi upseereja, työntekijöinä heidän arvoasteensa ja kykenemisensä mukaan. Nämä työt eivät saa olla ylen rasittavia eivätkä missään tekemisissä sotatoimien kanssa.

Vangeille saadaan antaa lupa tehdä työtä julkisen hallinnon tai yksityisten henkilöiden tai omaan tiliinsä.

Valtion tiliin suoritetuista töistä maksetaan taksojen mukaan, jotka ovat voimassa samoja töitä suorittaville oman kansallisarmeijan henkilöille, tai, jos sellaisia taksoja ei ole olemassa, taksan mukaan, joka on suhteellinen suoritettuihin töihin.

Milloin työt tehdään muiden julkisten hallintojen tai yksityisten henkilöiden tiliin, järjestetään työehdot yksissä neuvoin sotilasviranomaisten kanssa.

Sotavankien työpalkka on käytettävä heidän tilansa lieventämiseen, ja ylijäämä tilitettävä heille heidän päästessään vapauteen, sitten kun siitä on vähennetty ylläpitokustannukset.

7 artikla.

Se hallitus, jonka vallassa sotavangit ovat, on velvollinen ylläpitämään heidät.

Milloin sodankävijäin kesken ei ole olemassa erikoista sopimusta, on sotavankeja ravintoon, makuutilaan ja vaatetukseen nähden kohdeltava samoin kuin sen hallituksen sotaväkeä, joka heidät on vanginnut.

8 artikla.

Sotavangit ovat niiden lakien, säännösten ja määräysten alaiset, mitkä ovat voimassa sen valtion armeijassa, jonka vallassa he ovat. Tottelemattomuusrikkomukset oikeuttavat ryhtymään heihin nähden tarpeellisiin ankariin toimenpiteisiin.

Karanneet sotavangit, jotka saadaan uudestaan kiinni, ennenkuin ovat päässeet takaisin omaan armeijaansa, tai ennenkuin ovat päässeet poistumaan sen armeijan valtaamalta alueelta, joka heidät on vanginnut, ovat kurinpitorangaistuksen alaisia.

Sotavangit, jotka päästyään pakenemaan, joutuvat uudestaan vangiksi, eivät ole minkään rangaistuksen alaisia edellisestä paostaan.

9 artikla.

Jokainen sotavanki on velvollinen kysyttäissä ilmoittamaan oikeat nimensä ja arvoasteensa, ja, jos hän rikkoo tämän säännöksen, tekee hän sen sillä uhalla, että häneltä saadaan supistaa hänen vertaisilleen sotavangeille myönnettyjä etuja.

10 artikla.

Sotavangit saadaan päästää vapauteen kunniasanaan vastaan, jos heidän oman maansa lait sallivat sen antamisen, ja siinä tapauksessa he ovat velvolliset omakohtaisen kunniansa takuulla tunnollisesti täyttämään sen, mihin ovat sitoutuneet sekä omaan hallitukseensa että siihen hallitukseen nähden, joka heidät on ottanut vangiksi.

Samassa tapauksessa heidän oma hallituksensa ei saa vaatia eikä vastaanottaa heiltä mitään palvelusta, joka on ristiriidassa heidän antamansa kunniasanan kanssa.

11 artikla.

Sotavankia ei saa pakottaa ottamaan vastaan vapauttaan kunniasanaan vastaan, samaten ei vihollisen hallitukseen ole velvollinen suostuman sotavangin pyyntöön, että hänet kunniasanaan vastaan päästettäisiin vapaaksi.

12 artikla.

Jokainen sotavanki, joka kunniasanaan vastaan vapaaksi päässeenä uudestaan joutuu kiinni kantaen aseita sitä hallitusta vastaan, jolle hän oli kunniasanaan antanut, taikka tämän liittolaisia vastaan, menettää oikeuden sotavangeille tulevaan kohteluun ja hänet saadaan asettaa tuomioistuimessa syytteeseen.

13 artikla.

Henkilöillä, jotka seuraavat armeijaa siihen suorastaan kuulumatta, esim. sanomalehtien kirjeenvaihtajina ja reporttereina, elintarpeitten kaupustelijoina ja tarvikkeitten hankkijoina on oikeus, kun joutuvat vihollisen valtaan, ja tämä katsoo hyväksi heidät pidättää, sotavangeille tulevaan kohteluun, sillä ehdolla, että he ovat varustetut sen armeijan sotilasviranomaisen antamalla lupakirjalla, jonka mukana he ovat kulkeneet.

14 artikla.

Vihollisuuksien alkaessa perustetaan kuhunkin sotaikäyppään valtioon ja tarpeen tullessa niihin puolueettomiinkin maihin, jotka ovat ottaneet sodankävijöitä alueelleen, toimisto, joka antaa tietoja sotavangeista. Tämä toimisto, jonka tehtävänä on vastata kaikkiin sotavankeja koskeviin tiedusteluihin, ottaa vastaan asianomaisilta eri virastoilta kaikkia tiedonantoja, jotka koskevat sotavankien eristämistä, siirtoa, vapauttamista kunniasanaan vastaan, vaihtoa, karkaamista, sairashuoneeseen joutumista, kuolemantapauksia sekä muita tietoja, jotka ovat tarpeen, jotta voidaan laatia jokaisesta sotavangista päivittäin täydennettävä henkilökortti. Toimiston on merkittävä tähän korttiin matrikelin numero, suku- ja ristimänimi, ikä, kotipaikka, sotilasarvo, joukko-osasto, haavat, vangitsemispaikka ja -aika, eristämisen, haavoittumisten ja kuoleman päivämäärät ja paikka sekä kaikki erikoiset huomautukset. Henkilökortti jätetään toisen sodankävijän hallitukselle rauhan solmiamisen jälkeen.

Tiedonantotoimiston pitää niinkään kerätä ja koota yhteen paikkaan kaikki henkilökohtaiseen käyttöön kuuluvat esineet, arvoesineet, kirjeet y. m., jotka löydetään taistelukentiltä, tai jotka kunniasanaan vastaan vapautetut, vaihdetut, karanneet tai sairaaloissa ja kenttäsairaaloissa kuolleet vangit ovat jättäneet jälkeensä, ja lähettää ne asianomaisille.

15 artikla.

Sotavankien avustamisyhdistysten, jotka ovat säännöllisesti perustetut maansa lain mukaan, ja joiden tarkoitus on olla armelijaisuustyön välittäjinä, pitää, voidakseen tehokkaasti täyttää ihmisystävällisen tehtävänsä, saada sotaikäyviin taholta itselleen ja asianmukaisesti valtuutetuille asiamiehilleen kaikki välttämättömien sotilaallisten vaatimusten ja hallinnollisten säännösten sallimat helpotukset. Näiden yhdistysten valtuutetut saavat päästä jakamaan avustuksia eristyspaikkoihin sekä kotimaahan paluumatkalla olevien vankien yöpymispaikkoihin kun esittävät

sotilasviranomaisen antaman henkilökohtaisen lupakirjan ja kirjallisesti sitoutuvat noudattamaan kaikkia tämän määräämiä järjestys- ja poliisissäännöksiä.

16 artikla.

Tiedonantotoimistoilla on vapaakirjeoikeus. Sotavangeille osoitetut tai heidän lähettämänsä kirjeet, postiosoitukset ja arvolähetykset sekä postipaketit ovat vapautetut kaikista postimaksuista sekä lähtö- ja tulomaassa että välillä olevissa maissa.

Luonnossa annetut sotavangeille osoitetut lahjat ja avustukset ovat vapautetut kaikista tulli- ja muista maksuista sekä kuljetusmaksuista valtion käyttämällä rautateillä.

17 artikla.

Vangittujen upseerien pitää saada sama palkka, johon samanarvoisilla upseereilla on oikeus siinä maassa, jossa he ovat pidätettyinä, heidän oman hallituksensa takaisinmaksuvelvollisuutta vastaan.

18 artikla.

Sotavangeille annetaan täysi vapaus uskontonsa harjoittamiseen, siihen luettuna läsnäolo jumalanpalveluksessa, sillä ainoalla ehdolla, että he noudattavat sotilasviranomaisen määräämiä järjestys- ja poliisissäännöksiä.

19 artikla.

Sotavankien testamentit otetaan vastaan ja laaditaan samojen ehtojen mukaan, jotka ovat voimassa oman kansallisen armeijan sotilaihin nähden.

Samoja sääntöjä on noudatettava niinkään sotavankien kuolemantapausten toteamista koskeviin asiakirjoihin ja heidän hautaamisensa nähden, ottaen huomioon heidän arvoasteensa ja virka-asemansa.

20 artikla.

Rauhan solmiamisen jälkeen ovat sotavangit mahdollisimman pian lähetettävät kotimaahansa.

III LUKU.

Sairaista ja haavoittuneista.

21 artikla.

Sairasten ja haavoittuneiden hoitoa koskevista sodankävijäin velvollisuuksista säädetään Genèven yleissopimuksessa.

II OSA.

Vihollisuuksista.

I LUKU.

Vihollisen vahingoittamiskeinoista, piirityksistä ja pommituksista.

22 artikla.

Sodankävijöillä ei vihollisen vahingoittamiskeinojen valintaan nähden ole rajatonta oikeutta.

23 artikla.

Paitsi mitä erikoissopimuksilla kielletään, on sodankävijöitä nimenomaan kielletty.

- a) käyttämästä myrkkä ja myrkytettyjä aseita;
- b) petoksella tappamasta tai haavoittamasta vihollisen kansakuntaan tai armeijaan kuuluvia henkilöitä;
- c) tappamasta tai haavoittamasta vihollista, joka pantuaan pois aseensa tai kykenemättä enää niitä käyttämään on antautunut armoille;
- d) julistamasta, että armoa ei anneta;
- e) käyttämästä aseita, ammuksia tai aineita, jotka tuottavat tarpeettomia kärsimyksiä;
- f) oikeudettomasti käyttämästä sotaneuvottelijan (parlamentäärin) lippua, vihollisen kansallislippua tai sotilaallisia tunnusmerkkejä ja univormua sekä Genèven yleissopimuksen tunnusmerkkiä;
- g) hävittämästä tai takavarikoimasta vihollisen omaisuutta paitsi milloin sellainen hävittäminen ja takavarikoiminen käy sodan aiheuttamasta pakosta tuiki välttämättömäksi;

h) julistamasta vastapuolen kansalaisten oikeuksia ja kanteita kumotuiksi, väliaikaisesti lakkautetuiksi tai tuomioistuimen käsittelyyn kelpaamattomiksi.

Samoin ei sodankävijä saa pakottaa vastapuolen kansalaisia ottamaan osaa heidän maatansa vastaan suunnattuihin sota-toimiin, ei edes siinäkin tapauksessa, että he ennen sodan alkua ovat olleet sodankävijän palveluksessa.

24 artikla.

Luvallisina pidetään sotajuonia ja muita keinoja, jotka ovat tarpeen tietojen hankkimiseksi vihollisesta ja maastosta.

25 artikla.

Kaupunkeja, kyliä, asuntoja tai rakennuksia, joita ei puolusteta, ei saa millään tavalla hätyyttää eikä pommittaa.

26 artikla.

Hyökkäävien joukkojen päällikön on, ennenkuin ryhdytään pommitukseen, paitsi milloin tehdään väkiryökkö, tehtävä kaikki voitavansa antaakseen siitä tiedon viranomaisille.

27 artikla.

Piirityksissä ja pommituksissa pitää ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta, mikäli mahdollista, säästettäisiin jumalanpalveluksen, taiteen, tieteen ja hyväntekeväisyyden tyssijoiksi ajottuja rakennuksia, historiallisia muistomerkkejä, sairaaloita ja sairasten ja haavoittuneiden kokoomispaikkoja, edellyttäen, että niitä ei samalla käytetä sotilaallisiin tarkoituksiin.

Piiritettyjen velvollisuus on merkitä nämä rakennukset ja kokoomispaikat erikoisilla näkyvillä merkeillä, joista etukäteen annetaan tieto piirittäjille.

28 artikla.

Kaupunkia tai paikkakuntaa ei saa jättää ryöstettäväksi siinäkin tapauksessa, että se on vallattu väkiryökköllä.

LUKU II.

Vakoilijoista.

29 artikla.

Vakoilijana saa pitää ainoastaan sellaista henkilöä, joka, toimien salaa tai väärillä tekosyillä kerää tai koettaa kerätä tietoja sodankävijän toiminta-alueelta, aikoen antaa ne vastapuolelle.

Sotilashenkilöitä, jotka ilman valepukua ovat tunkeutuneet vihollisen armeijan toiminta-alueelle hankkiakseen tietoja, ei siis pidetä vakoilijoina. Samoin ei pidetä vakoilijoina sotilas- ja siviilihenkilöitä, joille on annettu tehtäväksi lähettää sanomia joko heidän omalle armeijalleen tai vihollisarmeijalle, kun he suorittavat tehtävänsä julkisesti. Tähän luokkaan kuuluvat samoin henkilöt, jotka on lähetetty ilmapallolla viemään sanaa ja yleensä ylläpitämän yhteyttä armeijan tai jonkin alueen eri osien välillä.

30 artikla.

Vakoilijaa, joka tavataan verekseltä, ei saa rangaista ilman edelläkäypää tuomiota.

31 artikla.

Vakoilijaa, joka päästyään palaamaan siihen armeijaan, johon hän kuuluu, myöhemmin joutuu vihollisen vangiksi, kohdellaan sotavankina, eikä hän ole vastuunalainen aikaisemmasta vakoilutoiminnastaan.

III LUKU.

Rauhanhierojista.

32 artikla.

Sotaneuvottelijana pidetään henkilöä, joka toinen sodankävijä on valtuuttanut ryhtymään toisen kanssa neuvotteluihin, ja joka esittäytyy valkoisen lipun suojassa. Tällä samoin kuin hänen mukanaan olevalla torven- tai pillinpuhaltajalla tai rumpalilla, lipunkantajalla tai tulkilla on oikeus loukkaamattomuuteen.

33 artikla.

Päällikkö, jonka luo sotaneuvottelija lähetetään, ei ole kaikissa olosuhteissa velvollinen ottamaan häntä vastaan.

Hän saa ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin estääkseen sotaneuvottelijaa käyttämästä hyväkseen tehtävänsä hankkiakseen tietoja.

Hänellä on oikeus pidättää sotaneuvottelijaa väliaikaisesti, jos tämä käyttää väärin asemaansa.

34 artikla.

Sotaneuvottelija menettää oikeutensa loukkaamattomuuteen, jos suoranaisesti ja eittämättömästi näytetään toteen, että hän on käyttänyt etuoikeutettua asemaansa aiheuttaakseen tai itse tehdäkseen petoksen.

IV LUKU.

Antautumisesta.

35 artikla.

Antautumisesta sovittaessa asianosaisten kesken on otettava huomioon sotilaskunnian vaatimukset.

Kun antautumisehdoista kerran on sovittu, on molempien asianosaisten niitä tarkasti noudatettava.

V LUKU.

Aselevosta.

36 artikla.

Aselepo lakkauttaa sotatoimet sodankävijäin keskinäisellä sopimuksella. Jos sen kestämisäikää ei ole määrätty, voivat sodankävijät koska tahansa aloittaa sotatoimet uudestaan, kumminkin sillä ehdolla, että siitä on viholliselle ilmoitettu sovituksessa ajassa aselepoehtojen mukaisella tavalla.

37 artikla.

Aselepo saattaa olla yleinen tai paikallinen. Edellinen lakkauttaa sotaikäyrien valtioiden sotatoimet kaikkialla, jälkimäinen ainoastaan sotaikäyrien armeijain määrättyjen osien välillä ja määrättyssä piirissä.

38 artikla.

Aselevosta on ajoissa ilmoitettava virallisesti asianomaisille viranomaisille ja sotajoukoille. Vihollisuudet lakkautetaan heti ilmoituksen saavuttua tai määrättyinä ajankohtana.

39 artikla.

Sopimuksentekijäin ehdonvallassa on aseleposopimuksen ehoissa määritellä suhteet, mitkä sotänäyttämöllä saavat vallita väestöjen ja sopimuspuolten kesken.

40 artikla.

Jos toinen sopimuksentekijä pahasti rikkoo aselepoa, on toisella oikeus sanoa se irti, vieläpä kiireellisessä tapauksessa heti aloittaa vihollisuudet uudestaan.

41 artikla.

Omasta aloitteestaan toimivien yksityisten henkilöiden tekemät aselepoehtojen loukkaukset oikeuttavat ainoastaan vaatimaan syyllisten rankaisemista ja, jos siihen on aihetta, kärsittyjen vahinkojen korvausta.

III OSA.

Sotilaallisesta valtaoikeudesta vihollisvaltion alueella.

42 artikla.

Aluetta pidetään vallattuna, kun se tosiasiallisesti on vihollisarmeijan vallanalaisena.

Valtaus ulottuu ainoastaan niihin alueisiin, missä tämä valtaoikeus on voimassa ja sitä voidaan käyttää.

43 artikla.

Kun laillisen vallan valtaoikeus on tosiasiallisesti siirtynyt valtaajan käsiin, on tämän ryhdyttävä kaikkiin käytettävissään oleviin toimenpiteisiin palauttaakseen ja turvatakseen, mikäli mahdollista, yleisen järjestyksen ja julkisen elämän, noudattamalla, ellei siihen ole ehdotonta estettä, siinä maassa voimassa olevia lakeja.

44 artikla.

Sodankävijä ei saa pakottaa vallatun alueen väestöä antamaan tietoja toisen sodankävijän armeijasta tai sen puolustusvälineistä.

45 artikla.

Vallatun alueen väestöä ei saa pakottaa vannomaan uskollisuusvalaa vihollisvaltiolle.

46 artikla.

Perheen kunniaa ja oikeuksia, yksityisten henkilöiden henkeä ja yksityistä omaisuutta, samoinkuin uskonnollisia vakaumuksia ja uskontojen harjoitusta on kunnioitettava.

Yksityistä omaisuutta ei saa takavarikoida.

47 artikla.

Ryöstäminen on nimenomaan kielletty.

48 artikla.

Jos valtaaja kantaa valtaamallaan alueella valtion hyväksi säädettyjä veroja, ulostekoja tai tie- ja siltamaksuja, on sen tehtävä se, mikäli mahdollista, voimassa olevain taksoitus- ja jaoitusmääräysten mukaan, ja siitä johtuu sille velvoitus pitää huolta vallatun alueen hallintokustannuksista samassa määrin, kuin se oli ollut laillisenkin hallituksen velvollisuutena.

49 artikla.

Paitsi edellisessä artiklassa tarkoitettuja veroja ei valtaaja saa valtaamallaan alueella kantaa muita kuin armeijalle tai tämän alueen hallintoon tarvittavia rahamaksuja.

50 artikla.

Yhteistä rahasakkoa tai muuta yhteisrangaistusta ei saa säätää väestölle yksityisten tekojen vuoksi, joista sen ei voida katsoa olevan yhteisesti vastuussa.

51 artikla.

Mitään sotaveroa ei saa ottaa muuten kuin ylipäällikön kirjallisen käskyn perusteella ja hänen vastuullaan.

Tähän verotukseen on ryhdyttävä, mikäli mahdollista, ainoastaan voimassaolevien verojen taksoitusta ja jaoitusta koskevien sääntöjen mukaan.

Kustakin sotaveron suorituksesta on veronmaksajalle annettava kuitti.

52 artikla.

Luontaispakko-ottoja ja työsuorituksia saa kunnilta ja asukkailta vaatia ainoastaan valta-armeijan tarpeisiin. Niiden pitää olla suhteelliset maan varoihin ja sen luontoisia, ettei niitä vaatimalla väestöä velvoiteta ottamaan osaa sen isänmaata vastaan kohdistettuihin sotatoimiin.

Näitä pakko-ottoja ja työsuorituksia ei saa vaatia muuten kuin vallatulla alueella toimivan ylipäällikön luvalla.

Luontaisuuritukset on, mikäli mahdollista, maksettava käteisellä; ellei se käy päinsä, ovat ne todettavat kuitilla, ja velaksi otetut summat on suoritettava mahdollisimman pian.

53 artikla.

Armeija, joka pitää aluetta vallassaan, saa takavarikoida ainoastaan varsinaisesti valtiolle kuuluvia rahavaroja, arvopapereita ja näytettäessä maksettavia sitoumuksia, asevarastoja, kuljetusvälineitä, varastohuoneita ja tarvikkeita ja yleensä kaikkea sellaista valtion irtainta omaisuutta, jota voidaan käyttää sotatoimiin.

Kaikkia välineitä, joita maalla, merellä ja ilmassa voidaan käyttää uutisten lähettämiseen, henkilöiden tai esineiden kuljetukseen, paitsi merioikeuden määraamissä tapauksissa, asevarastoja ja yleensä kaikenlaisia sotavarusteita saa takavarikoida, vaikkapa ne kuuluvat yksityisillekin henkilöille, mutta ne täytyy antaa takaisin, ja korvaukset on järjestettävä rauhanteossa.

54 artikla.

Merenalaisia kaapeleita, jotka yhdistävät vallatun alueen puolueettomaan alueeseen, ei saa takavarikoida tai hävittää, paitsi milloin se on ehdottomasti välttämätöntä. Ne täytyy niinkään antaa takaisin ja korvaukset on järjestettävä rauhanteossa.

55 artikla.

Valtaajavaltio ei saa pitää itseään muuna kuin vihollisvaltiolle kuuluvien ja vallatussa maassa olevien yleisten rakennusten, kiinteistöjen, metsien ja maanviljelystilusten haltijana ja nautinto-oikeuden käyttäjänä. Sen pitää säilyttää tämän omaisuuden pääoma-arvo semmoisenaan ja hoitaa sitä nautinto-oikeutta koskevien sääntöjen mukaan.

56 artikla.

Kuntien omaisuutta sekä uskonnonharjoitukseen ja hyväntekeväisyyteen tarkoitettujen, opetus-, taide- ja tieteellisten laitosten omaisuutta, vaikka valtiolle kuuluvaakin, on käsiteltävä samoin kuin yksityisomaisuutta.

Tämäntapaisten laitosten, historiallisten muistomerkkien, taide- ja tieteellisten teosten takavarikoiminen ja tahallinen hävittäminen ja turmeleminen on kielletty ja on siitä nostettava kanne.

